

Ra, ra, ra waar ben ik?

Deel 3, bedekken

Decoratorkrab, Moalboal

Een kinderspelletje is het zeker niet. Het is onderwater immers een harde wereld. Van eten of gegeten worden. En door de evolutie heen hebben vele dieren zich op slimme wijze aangepast aan hun omgeving. Of ze hebben handig gebruik gemaakt van de mogelijkheden in hun omgeving. Echte opportunisten. Of beter gezegd: echte survivors!

TEKST EN FOTO'S **MARION HAARSMa**
(ONDERWATERFILM.NL)

Ra, ra, ra waar ben ik? Het is een uitdagend onderwerp om op de foto vast te leggen. Want van een goede camouflage is ook op de foto niets te zien. Het valt op dat dieren onderwater eigenlijk drie manieren gebruiken om zich te verstoppen: in het zand, zich met iets bedekken of door hun kleur. In de vorige uitgaven van *Onderwatersport* de camouflage in het zand en camouflage door kleur. Dit keer de laatste manier: zich met iets bedekken.

PARAPLU CAMOUFLAGE Zich met iets bedekken. Het kan ook wel de paraplu camouflage worden genoemd. Het woord geeft precies weer wat er wordt bedoeld. Veel dieren kunnen zichzelf immers bedekken met alles wat ze zo om zich heen vinden. Eigenlijk worden ze pas gezien als ze zich bewegen. Voor die tijd is het moeilijk vast te stellen waar het rif ophoudt en het dier begint.

Bijvoorbeeld een spinkrab op Spitsbergen. Hij had zich bedekt met een grijze spons, da's handig op de grijze stenen. In eerste instantie wekte 'ie de indruk dood te zijn. Maar toen bewoog hij zich en was 'ie goed te zien. Of, jaren geleden tijdens een nachtduik op Sabang Beach, kwam er een grote krab aangelopen. Op zijn rug droeg hij een halve cocosnoot. Zodra hij stopte, zag je alleen de noot. Weg krab! Nog gekker werd het

Hooiwagenkrab, Oosterschelde

Gladde sponspootkrab, Oosterschelde

Heremietkreeft

Hooiwagenkrab

Ethusakrab met zee-egel, Lembeh

Heremietkreeft

Krab met anemonen

op Lembeh toen daar op klaarlichte dag een grote krab met een zee-egel rondliep.

ANEMONEN Tijdens een nachtduik op Moalboal een decoratorkrab. Die zit stil in het koraal. Ook hij bedekt zich met sprietjes gorgoon zodat hij onzichtbaar wordt. Ook op Moalboal een krabje die allemaal anemoontjes op zijn schild had gezet. Maar hij vluchtte

snel weg voor het licht van de lamp. Nog een dier dat gebruikt maakt van anemonen is de heremietkrab. Hij zet niet de anemonen op zijn schild, maar de heremiet zet anemonen, soms wel hele grote, op zijn schelp. Zo draagt hij zijn beschermer met zich mee.

Het is een vorm van camouflage en bescherming, want de tentakels van de anemoon zijn

Heremietkreeft, Wakatobi

Hooiwagenkrab

Spinkrab, Sabang

Deze hooiwagenkrab heeft zich bedekt met donker zeewier. Niet zo handig op witte dodemansduim!

giftig voor andere dieren. Deze vorm van samenleven is zo succesvol dat een kleine heremiet soms wel enorme anemonen meesleept, wat een zware taak is. Wanneer de heremiet moet verhuizen naar een grotere schelp, neemt hij de anemonen mee. Hij kieft de voet van de anemoon net zo lang met zijn pootjes, tot de anemoon loslaat en dan zet hij de anemoon weer op zijn nieuwe huis!

VROEGER In de Oosterschelde bedekken de hooiwagenkrabben zich met van alles wat ze zo vinden. Een sponspootkrab doet er bijvoorbeeld een gele sponssoort op zijn schild. Zo is hij helemaal bedekt en prachtig gecamoufleerd. Zo vaak is 'ie overigens niet te zien. En ook de spinkrab niet. Vroeger veelvuldig voorkomend in de Oosterschelde, maar waar die anno heden is gebleven? In de tropen nog wel regelmatig gezien. Ook daar bedekken ze zich vaak met van alles en zijn ze pas te zien als ze

Toxopneustes zeëgel, Sipadan

zich bewegen. De spinkrab komt ook voor in het noorden van de Middellandse Zee. Op Korcula was het heel bijzonder om ze zo zuidelijk te vinden. Ook deze spinkrab bedekt zich met wieren en algen. Bij verschaling moet hij weer helemaal opnieuw beginnen, dat is een hele gevaarlijke tijd voor de krab!

De leukste paraplu camouflage is wel van de zee-ezel. Normaal is die bedekt met schelpjes, steentjes of wat wier. Maar op Spitsbergen was een zee-ezel met het skelet van een dode zee-ezel bovenop zijn lichaam. In de tropen is een zeer giftige zee-ezelsoort, die bedekt zich ook met van alles, wat hij maar kan vinden. Met zijn zuignapjes houdt 'ie de steentjes en schelpjes vast. Zo is 'ie niet gauw te zien. En wie de Toxopneustes, helaas heeft hij geen Hollandse naam, vindt, beter niet aanraken. Zo ja dan volgen urenlang helse pijnen.

MISLUKTE CAMOUFLAGE De foto's op deze pagina's en in de vorige twee uitgaven van Onderwatersport zijn onverbiddelijk en bewijzen dat het ook wel eens mis gaat. De hooiwagenkrab in Schotland, in St. Abbs, had zich bedekt met donker zeewier, dat ging eerst goed. Totdat hij op witte dodemansduim was geklommen, dat was niet goed! Nog gekker was de zee-ezel op Aquaba, die had een blauw lapje gevonden. Het was een prachtig stukje stof van een hel blauwe kleur. Helaas had het een averechts effect: de ezel was al van meters afstand te zien. Maar aangezien de zee-ezel geen ogen heeft, kon hij dat niet weten!

Krabje in seapen, Sabang

Krab, Sabang

Pagurus acadianus, heremietkreeft Wakatobi

Zee-ezel met blauw lapje op zijn rug, Aquaba

Maja squinado spinkrab, Korcula